

Nr 514

Av herr Bengtson m. fl., om överförande till stat och kommun av kostnaderna för valsedlar vid allmänna val.

(Lika lydande med motion nr 631 i Andra kammaren)

Våra beslutande organ inom stat och kommun grundas på fria demokratiska val. Kostnaderna för dessa val bäres till en del av staten och kommunerna. Under senare år har dessa organ påtagit sig nya uppgifter vid valen och även övertagit vissa kostnader som tidigare åvilat de politiska partierna. Som exempel kan nämnas att varje väljare numera erhåller röstkort för att underlätta valdeltagandet i vallokalerna och vid poströstning. Dessa röstkort bekostas delvis av statsverket och delvis av kommunerna. I ökad utsträckning har kommunerna också övertagit kostnaderna för kollektiva transporter till vallokalerna. Slutligen erhåller partierna kostnadsfritt avskrifter av röstlängderna.

Enligt vår uppfattning bör det nu övervägas om inte också valsedlarna skulle kunna bekostas av statsverket och kommunerna. Hittills har man från det allmännas sida stannat vid att bekosta de kuvert som omsluter valsedeln. Sedan 1960 års riksdagsmannaval göres ingen skillnad på om dessa kuvert utlämnas av valnämnderna eller av de politiska partierna i deras serviceverksamhet.

När 1960 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag beslöt att de politiska partierna på statsverkets bekostnad skulle erhålla äktamakekuvert, så motiverades detta med att väljarna i stor utsträckning vant sig vid att i valfrågor vända sig till väljarorganisationernas valbyråer eller ombud och att det därför måste anses lämpligt att deras önskemål om äktamakekuvert kunde tillgodoses av organisationerna.

Denna enligt vår uppfattning riktiga princip att till statsverket överföra kostnader för service som gagnar väljarna bör emellertid kunna utsträckas att gälla även valsedlar. Att sådana framställs i tillräckligt antal är en allmän angelägenhet, och kostnaderna härför bör inte belasta väljarorganisationerna, vilka i demokratiens tjänst helt naturligt ändå måste bära avsevärda kostnader för valrörelserna och den därmed förknippade upplysningsverksamheten. I en del andra länder, bl. a. i Finland och Danmark, har de politiska partierna inga kostnader för valsedlar, vilka där betraktas som allmänt valmaterial.

Man kan visserligen anföra att orsaken till att ett annat förfaringsätt hittills tillämpats i Sverige delvis varit de skillnader som föreligger i fråga

Bihang till riksdagens protokoll 1962. 3 saml. Nr 514—521

om valmetoderna. Som bekant röstar man i Finland och Danmark på en person, medan man i Sverige nästan undantagslöst röstar med en valsedel, som upptar namn på flera personer. Det kan också teoretiskt sägas att man i Sverige inte behöver rösta med någon av partiernas valsedlar utan att man i stället kan använda de blanketter till valsedlar som skall tillhandahållas i vallokalen. Det finns i detta sammanhang ingen anledning att närmare motivera varför det sistnämnda förfarandet inte är praktiskt genomförbart. Med vårt valsysteem utgör de valsedlar som de politiska partierna i förväg framställer en nödvändig förutsättning för en rationell valförrättning. Denna åtgärd från partiernas sida underlättar valförfarandet i ännu högre grad än vad t. ex. röstkortet gör. Då de sistnämnda bekostas av allmänna medel bör enligt vår uppfattning de för valförrättningen nödvändiga valsedlarna ersättas av statsverket vid val till *riksdagens andra kammare* samt vid *landstingsmannaval* och *stadsfullmäktigeval inom städer som tillsammans med landstingen utser ledamöter till riksdagens första kammare*. Övriga primärkommuner bör ges rätt att själva bekosta valsedlarna för de i stads- och kommunalfullmäktigevalen deltagande partierna.

Tillvägagångssättet för tilldelning av valsedlar till de politiska partierna bör i tillgängliga delar kunna följa de principer som tillämpas vid tilldelning av kuvert till väljarorganisationerna. Självfallet bör denna fråga bli föremål för en ingående prövning med hänsyn till önskvärheten av att finna en riktig avvägning beträffande upplagornas storlek etc. En utredning bör därför företas med uppgift att framlägga förslag hur staten och kommunerna lämpligen bör kunna överta valsedelskostnaderna. Denna utredningsuppgift bör lämpligen anförtros åt 1955 års valutredning.

Med stöd av ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t
anhålla om utredning för att i motionens syfte undersöka
på vilket sätt statsverket och kommunerna bör överta val-
sedelskostnaderna vid allmänna val.

Stockholm den 26 januari 1962

Torsten Bengtson

Per Hilding

Sven Aspling
